

**ISROIL-FALASTIN DAVLATLAR O'RTASIDAGI JANGOVAR
HARAKATLARINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI**

RAXMATULLAYEV J.A.,

podpolkovnik, Chirchiq OTQMBYUTaktikakafedrasi katta o'qituvchisi

АННОТАЦИЯ: Mazkur maqolada Isroil-Falastin mojarosi zamonaviy tarixdagi eng mustahkam va murakkab nizolardan biri bo'lib, chuqur ildiz otgan tarix, raqobatdosh milliy rivoyatlar va doimiy zo'ravonlik bilan ajralib turadi. Ushbu mojaroning o'ziga xos xususiyatlarini tushunish uning tarixiy kontekstini, hududiy nizolarni, siyosiy dinamikani va ijtimoiy-madaniy murakkabliklarni o'rganishni talab qiladi.

КАЛИТ СЎЗЛАР: Худудий низо, сionизм, террористик гурухлар, тарғибот ва психологик уруши, Ислом давлати, разведка-ўт очиш комплекси, ривожланиш истиқболлари, куролли тўқнашувлар.

АННОТАЦИЯ: В этой статье утверждается, что израильско-палестинский конфликт является одним из самых длительных и сложных конфликтов в современной истории, характеризующимся глубоко укоренившейся историей, конкурирующими национальными нарративами и постоянным насилием. Понимание специфики этого конфликта требует изучения его исторического контекста, территориальных споров, политической динамики и социокультурных сложностей.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: Ближний Восточный регион, Сирия, террористические группы, пропандические и психологические войны, Исламская государства, разведывательный огневой комплекси, тенденции развития, вооруженные противостояние.

ANNOTATION: This article argues that the Israeli-Palestinian conflict is one of the most enduring and complex conflicts in modern history, characterized by deep-rooted histories, competing national narratives, and persistent violence. Understanding the specifics of this conflict requires studying its historical context, territorial disputes, political dynamics, and socio-cultural complexities.

KEY WORDS: Территориальный спор, сионизм, террористические группировки, пропаганда и психологическая война, Исламское государство,

разведывательно-огневой комплекс, перспективы развития, вооруженные конфликты.

Tarixiy Kontekst: Isroil-Falastin mojarosining ildizlari 19-asr oxiri va 20-asr boshlariga to'g'ri keladi sionizm, Falastinda yahudiy vatanini barpo etishni targ'ib qiluvchi siyosiy harakat. Mintaqadagi yahudiylar va arablarning ziddiyatli milliy intilishlari keskinlik va zo'ravonlikka olib keldi va 1948 yildagi Arab-Isroil urushi va Nakba (falokat) deb nomlanuvchi yuz minglab falastinliklarning keyingi ko'chishi bilan yakunlandi. [1].

Hududiy Nizolar: Isroil-Falastin mojarosining markazida quruqlik bo'yicha hududiy nizolar, xususan Sharqiy Quddus, G'arbiy Sohil va G'azo sektorining maqomi joylashgan. Isroil 1967 yilda olti kunlik urush paytida ushbu hududlarni egallab oldi, bu Falastin hududlarini bosib olishga va xalqaro huquq bo'yicha noqonuniy deb hisoblangan Isroil aholi punktlarini tashkil etishga olib keldi. Isroil va Falastin yonma-yon yashab kelayotgan ikki davlat echimini muhokama qilish harakatlariga chegaralar, xavfsizlik va Quddus maqomi bo'yicha kelishmovchiliklar to'sqinlik qildi. [1].

Siyosiy Dinamika: Isroil-Falastin mojarosini davom ettirishda siyosiy omillar muhim rol o'ynaydi. Ham Isroil, ham Falastin rahbarlari ichki bo'linishlar va tashqi bosimlarga duch kelmoqdalar, bu esa asosiy masalalar bo'yicha kelishuvga erishishni

qiyinlashtirmoqda. Ikkala tomonda millatchilik va diniy harakatlarning kuchayishi tinchlik va yarashuvga erishish uchun harakatlarni yanada murakkablashtirdi. Bundan tashqari, tashqi aktyorlar, shu jumladan mintaqaviy kuchlar va xalqaro manfaatdor tomonlar mojaroga ta'sir o'tkazadilar, ko'pincha keskinlikni hal

qilishni osonlashtirmasdan kuchaytiradilar.

Ijtimoiy-Madaniy Murakkabliklar: Isroil-Falastin mojarosi har ikki tomonning idroklari, o'ziga xosligi va munosabatlarini shakllantiradigan ijtimoiy-madaniy rivoyatlarda chuqur o'rinishgan. Tarixiy shikoyatlar, jamoaviy xotira va zo'ravonlik travmasi ishonchsizlik va adovat tsikliga hissa qo'shadi. Ta'lim, ommaviy axborot vositalari va ommaviy nutq stereotiplarni davom ettiradi va millatchi rivoyatlarni kuchaytiradi, bu etnik va diniy bo'linishlarda hamdardlik va tushunishni rivojlantirishni qiyinlashtiradi.

Davomiy Zo'raonlik: Zo'raonlik Isroil-Falastin mojarosining takrorlanadigan xususiyati bo'lib, turli shakllarda, jumladan qurolli to'qnashuvlar, terrorizm va harbiy operatsiyalarda namoyon bo'ldi. Isroilliklar ham, falastinliklar ham mojaro natijasida qurbonlar, ko'chish va jarohatlarni boshdan kechirdilar, qasos va qasos tsiklini davom ettirdilar. Zo'raonlikning vaqti-vaqti bilan avj olishi va ishonchni mustahkamlash choralarning yo'qligi tufayli keskinlikni kuchaytirish va barqaror tinchlikka erishish harakatlari barbod bo'ldi. [2].

Isroil-Falastin mojarosi shiddatli quruqlikdagi to'qnashuvlardan tortib raketa hujumlari va havo operatsiyalarigacha bo'lgan ko'p jihatlari bilan mashhur. Biroq, bu davom etayotgan kurashning yana bir yashirin jihati bor - G'azo va Isroil chegarasi ostidagi tunnellar tarmog'ida er osti urushi. Falastin fraksiyalari strategiyasining ajralmas qismiga aylangan bu tunnellar Isroil uchun ham tahdid, ham qiyinchilik tug'dirmoqda.

Tunnellar qarshilik quroli sifatida:

Falastinliklar, xususan, G'azo sektorini nazorat qilayotgan Xamas uchun

tunnellar Isroil ishg'oli va blokadasiga qarshilik ko'rsatish vositasi bo'lib xizmat qiladi. Tunnellarning bir nechta turlari mavjud, ularning har biri o'z funksiyasiga ega:

* Hujum tunnellari: harbiy yoki tinch aholiga hujum qilish uchun Isroil hududiga kirish uchun mo'ljallangan.

* Kontrabanda tunnellari: Isroil blokadasini chetlab o'tib, G'azoga qurol, o'q-

dorilar, tovarlar va resurslarni olib kirish uchun ishlatiladi.

* Mudofaa tunnellari: isyonchilar va qurol-yarog'larni saqlash uchun qoplaydi, bu esa nishonlarni aniqlash va yo'q qilishni qiyinlashtiradi [3].

Isroilning reaksiyasi:

Isroil tunnellarni o'z xavfsizligiga jiddiy tahdid deb biladi. Ularga qarshi kurashish uchun quyidagi chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda:

* Yer osti to'sig'i qurilishi: G'azo chegarasida tunnel o'tishini oldini olish uchun to'siq qurilmoqda.

* Aniqlash texnologiyalarini ishlab chiqish: Tunnellarni aniqlash va yo'q qilish uchun turli usullar, jumladan seysmik sensorlar va yerga kiruvchi radar qo'llaniladi.

* Harbiy harakatlar: Tunnellarni yo'q qilish bo'yicha operatsiyalar, shu jumladan aviatsiya va maxsus muhandislik bo'linmalari yordamida amalga oshirilmoqda.

Yer osti urushining oqibatlarini:

Tunnel urushi mojaroning har ikki tomoniga jiddiy ta'sir ko'rsatadi:

* Isroil xavfsizligiga tahdid: Tunnellar falastinlik jangarilarga kutilmagan hujumlar uyushtirishga imkon beradi, bu esa Isroil aholisi orasida qo'rquv va vahima uyg'otadi.

* G'azodagi gumanitar inqiroz: Tunnellarning vayron bo'lishi infratuzilmani vayron qilmoqda va G'azodagi gumanitar vaziyatni yomonlashtirmoqda, tinch aholining azoblanishini kuchaytirmoqda.

* Mojaroning kuchayishi: tunnellardan foydalanish va yo'q qilish keskinlik va o'zaro ishonchsizlikning kuchayishiga yordam beradi, tinch yo'l bilan hal qilish istiqbollarini murakkablashtiradi[4].

Xulosa:

Isroil-Falastin mojarosi uning tarixiy, hududiy, siyosiy va ijtimoiy-madaniy murakkabliklarini aks ettiruvchi o'ziga xos xususiyatlar bilan ajralib turadi. Ushbu asosiy omillarni hal qilish Isroilliklar va falastinliklarning qonuniy shikoyatlari va intilishlarini tan oladigan kompleks yondashuvni talab qiladi. Mojaroni adolatli va doimiy hal etishga erishish juda qiyin vazifa bo'lib qolmoqda, ammo muloqot, yarashuv va o'zaro tushunishni rivojlantirishga qaratilgan harakatlar mintaqaning barcha aholisi uchun tinch kelajakni qurish uchun juda muhimdir.

G'azo tunnellarida davom etayotgan er osti urushi Isroil-Falastin mojarosining murakkabligi va fojiasini aks ettiradi. Ba'zilar uchun qarshilik ko'rsatish quroli va boshqalar uchun tahdid manbai bo'lgan tunnellar ushbu qarama-qarshilikning abadiy harakatlanishiga hissa qo'shib, mintaqada tinchlik va barqarorlik istiqbollarini kechiktirmoqda.

Adabiyotlar

1. Internet sayti. http://www.Новый_виды_и_способы_тактических_действий_в_современном_войне.
2. Фесенко Ю.Н., Зеленков А.М., Шульгин В.Е. К вопросу о контрбатареинной борьбе в современных условиях. <http://ryadovoy.ru>
3. army-news. ru.2011/05/setentrialeskie deystviya (мурожаат сана 01.02.2024).
4. aif.ru dontknows/file/chto. (мурожаат сана 01.02.2024).